

Бире ишләр, йүзү дишләр.

К И Р П И

РƏИСИ ЧƏФƏРОВ ЙОЛДАША

Һейф ки, ноябр айында кечирдийиниз фəаллар йығынчағына кəлə билмədим. Дейилəнлэрə кəрə орада эшитмəли сəзлэр вармыш. Нə исə... Бунлар һамысы кечиб кедэр. Дəмир йол узун, сəһбэт чох... Анчаг бу мəkтубу сизə язмағымын сəбəби башгадыр. Экэр мəһкəмə сəдрлэринин этиразы олмасайды, мən гиймətли вахтынызы алмаздым. Дейилдийинə кəрə һəмин йығынчагда дəмир йолларына сохулмуш дələ-дүзлэрлэ мұбаризə апарылмасындан чох данышмышлар. Һэтта бир йолдаш сиздэн сорушмушдур ки:

— Нə үчүн бу ярамазлары сүпүрүб байыра атмырсыныз?

Сиз дə онун чавабында демисиниз ки:

— Биз атырыг, анчаг мəһкəмэлэр гайтарыр үстүмүзə.

Бах, мəһкəмə ишчилэринин этиразы сизин бу чавабыныз һаггындадыр. Онлар дейрлэр ки, бу чаваб доғру дейил вə бизə бəһтандыр.

Мən истəрдим ки, сизə һагг верəм, лакин элə фактлар кəтирирлэр ки, адам билмир, доғру сөзүн габағында нə десин!

Мисал үчүн, Дзержински району биринчи дائرə халг мəһкəмэсиндэ белə бир эһвалат данышырлар. Куя дəмир йолда сизин эң яхшы таныдығыныз Аслан Мүтəллим адлы бириси вар. Бу билетсиз сəрнишин дашымагда тəлим кəрмуш адамдыр. 1954-чү илдэ онун вагонунда билетсиз адам тутуб ишини халг мəһкəмэсинə вермишдилэр. Орада да бахыб кəрүблэр ки, Мүтəллим дəмир йолда сахламаг, «гоюну гурда тапшырмаг» кими бир шейдир. Буна кəрə дə ону дəмир йолда ишлэмək һүгүгундан мəһрум этмишдилэр. Сөз йох ки, Мүтəллим бу гəрардан наразы галмышды. Иши вермишди Али мəһкəмэйə. Орада да халг мəһкəмэсинин гəрары тэсдиг эдилмишди.

Бу ики гəрардан сонра бир дə бахыб кəрүблэр ки, Аслан Мүтəллимин сорағы енə дə дəмир йолдан кəлир. Одур ки, мəһкəмə ишчилэри дейрлэр: «Аслан Мүтəллими ким ишə кəтүрүбсə, гой Чəфəров йолдаш онун адыны чəксин, бизим йох!»

Кəтүрək вагон бələдчиси Мирзаға Əбилову. Дейирлэр, куя сиз бу адамы һамыдан яхшы таныырсыныз. Бу һəмин Əбиловдур ки, бу ил апрел айынын 16-да Астара — Бақы арасында 59 нөмрəли гатарда билетсиз сəрнишин апардыгы ердə тутулмушду. Ону тутан сəрнишин шəбəси рəиси Кəримов йолдаш иди. Акт бағлайыб имза эдэн адамлар инди дə сизин идарэлəрдə мəsул ишлəрдə чалышырлар. Дəмир йол ишчилэрини данышдыранда Əбиловун элиндэн дэд чəкирлэр. Онун хулиганлыг һэрəkəтлэриндэн элə сəзлэр данышырлар ки, мəним тиканларым бəдэнимдэ биз-биз дурур. Дейирлэр ки, Əбиловун шəхси иши илə таныш олсаныз, бир чувал чинайэт тапарсыныз. Бунунла белə Əбилов мəһкəмэйə верилмир.

Мəһкəмə ишчилэри дейрлэр ки, ону нə сиз байыра атырсыныз, нə дə мəһкəмэйə верирсиниз ки, орада атсынлар. Кəрүнүр Əбиловдан айрылмаг бəзилэринə сəрф элəмир.

Онлар сизин сəзлэриниздэ һəгигэт дə тапырлар. Анчаг элə һəгигэт тапырлар ки, бунларын олмамасы, олмасындан яхшыдыр.

Мисал үчүн, 1955-чи илин август айында Евлах стансиясында олмуш бир һадисəни яда салырлар. Бу һадисə вахтилə гəзетлэрə язылмышды. О заман Евлах стансиясындан чыхан гатарын бир вагонунда едди нəфэр билетсиз тутмушдулар. Баш мұфəттиш Галкин вə дөрд нəфэр бригада үзвлэринин имзасы илə акт язылыб, бələдчи Абдуллаевин ганунсуз һэрəkəти гейд эдилмишди. Бригада үзвлэри чыхыб кедəндэн сонра, Галкин илə Абдуллаев арасында нə алыш-вериш олмушдуса, актда Абдуллаевин ады позулуб еринə нөвбэдə олмаян Мəһдиевин ады язылмышды. Бригада үзвлэри бу фырылдағы билэн кими этираз элэдилэр. Сиз өзүнүз шəхсэн бу мəsələни йохладыныз. Өз имзанызла Галкинни сахтакарлығыны тэсдиг этдиниз.

Бəs бу ишин ахыры нечə олду?

Бабялы дейилэрин бойнуна, куя сиз сонра Абдуллаевин яныныза чағырыб демисиниз ки, «бир эризə яз, сəни өз хаһишинлə ишдэн чыхараг ки, сонра дəмир йола гайытмаг үчүн гапыларымыз үзүнə ачыг олсун».

Абдуллаев сизин сөзүнүздэн чыхмайыб, эризəсини язымыш, сиз дə ону азад этмишиниз. Инди о бир «Победа» машыны алыб, шəһəрдə сəрнишин дашымаға башламышдыр.

Дəмир йол олмасын, асфалт йол олсун, тэки газанч бол олсун...

Сиз Абдуллаевин эвэзинə Мəһдиеви ишдэн чыхардыныз ки, «Чəфəров нөгсанлара кəз юмур» дейиллэрə чаваб олсун. Дөрд нəфэр бригада үзвлэрини дə үстəлик ишдэн чыхардыныз ки, бир дə Галкин кими сахтакарларын чинайэтини үзүнə демəсинлэр.

Инди сахтакар Галкин енə дə дəмир йолда ишлэйиб, чаныныза дуа эдир. Дəфəлэрлə мұкафат алмыш Мəһдиев исə ишсиз кэзиб «Һəгигэт» ахтарыр.

Мən сəһбəти узадыб белə фактлардан даныша билəрдим, анчаг идарə этдийиниз дəмир йолундакы вэзийəти яхшы билдийиниз, орадакы тэмиз вə натэмиз адамлары мəндэн дə яхшы таныдығыныз үчүн вахтынызы алмаг истəмирəm.

Экэр мəһкəмə сəдрлэринин этиразлары доғрулурса, сизə мəsлəһət кəрүрəm ки, мəsул ичласларда өз нөгсанынызы башгаларынын үстүнə атмағыныз.

Сизə һəмишə һөрмэт бəслэйин:

Кирити

СЕХ МУДИРИ: — Сиз йонгарын чохлауна бахмайын, мəһсулунузу эерифлийинə бахын.

КӨРДҮЙҮМҮ ДҮЗ ЯЗЫРАМ!

Мүхбирəm, яхшы-яман көрдүйүмү дүз язырам,
Пис эмəлдэн элини бирдəфəлик үз, язырам,

Бəзиси һəфтэлэрилə билирəm чыхмыр ишə,
Чағырыр: «Ятдым, ай арвад, белимə банка дөшə!»
Сүбүт эйлэр янына, йығыдыгы дэрманлы шүшə.
Динчəли, достум, эзизим, һэлəлик сиз, язырам,
Мүхбирəm, яхшы-яман көрдүйүмү дүз язырам.

Бир зиялы танышым вар гəзет алмыр элинə,
Көтүрүр өз күчү чатмаз йүкү һəрдэн белинə.
Күндə бир эшгə дүшүр, сөз бəзэйир гыз-кəлинə,
Мəһнасыздыр бу гэдэр гошдуғу һэр, сөз, язырам,
Мүхбирəm, яхшы-яман көрдүйүмү дүз язырам.

Бир нəфэр «ишчи» енə кетдийи кəндэн гайыдыр,
Көтүрүб өз пайыны, кеф-дамағы шən гайыдыр.
Нə фырылдаг элэйибсə, билирəm мən, гайыдыр,
Чох ағырдыр, чамаданлар етириб кəз язырам,
Мүхбирəm, яхшы-яман көрдүйүмү дүз язырам.

Бир нəфэр сөйлəди: — Гəлбимдə бөйүк арзум вар,
Телефон чəкирəчəкдим эвимə, мən достлар!
Кет-кəлə салдылар, он ил аяғым олду габар,
Сөйлəдим тез дүзэлэр, зəһмэтə сən дөз, язырам,
Мүхбирəm, яхшы-яман көрдүйүмү дүз язырам.

Инди сиз эла бир эһвалат данышчагаам ки, инанмаячагсыныз. Гашларынызы чатыб дейчаксиниз ки: «Паһ атонан, дуняда гариб ишлар олурмуш?»

Амма, бу эһвалата Нуха шәһәриндә тәэчүб эләмәйчәкләр. Чүнки Нухада һамы билр ки, бир шәхсин барәсиндә гәзәттә тәнгиди мәгалә, фел'етон язылса, о шәхси ирәли чәкиб бөйүк гуллуға гоюрлар.

Бу эһвалатлары мәнә данышанда өзүм дә тәэчүб эләдим. Сонра «Нуха фәһләси» гәзәтинин бу илки нөмрәларини вәрәгләмәйә башладым вә...

...Илин орта айларында Чәфәрабад МТС-и фәһләларинин мәктубуну чап эләйиб языблар ки: «Тракторчулар кечән илин эмәккүнүнә дүшән тахылы алмайыблар. МТС-ин мүһасиб Мәммәдов дейр ки:

— Дәвәдән бөйүк фил вар. Тахыл ишинә директөр бахыр».

МТС-дән редакция язырлар ки, «борчлу борчлунун сағлығны истәр, илярым дөзән, бир-ики ил дә дөзәр...»

Тибб ишчиси А. Заманова гәзәтә шикайәт мәктубу языб: «Гоншуларым Маһмудов гардашлары мәнә күн-дирлик вермирләр. Гудурганлыг о ерә чатыб ки, бу хулиган гардашлар ишләдийим хәстәхана я кәлиб мәнә дөймүшләр. Милис идарәси дә салыб гулаг ардына...»

Дөйүлән адамы милис идарәсинә о гәдәр апарыб-кәтирибләр ки, о, мәчбур олуб имзасыны дансын. Ахырда да редакция белә чаваб языблар: «Архайынчылыгдыр, барышыблар, факт субута етмир...»

Гәзәттә бөйүк бир мәгалә вар. «Артел сәдринин ярамаз һәрәкәтләринә сон гоюлмадылар!» Бурда Әләскәр Кәримовун кейфийәтсиз мәһсул һазырламасындан, артелдәки оғурлугдан, идарә үчүн кәлән тахта-шалбаны эвинин тәмиринә ишләтмәсиндән, тәзә тикиш машыныны көһнә ады илә һесабадан силдириб эвинә апармасындан язылмышдыр.

Мәктуб чыхандан дүз ики һәфтә сонра район прокурору Чавадов йолдаш редакция языб ки: «Фактлар тамамилә доғрудур. Ә. Кәримовун үзәринә чинайәт иши галдырылмышдыр. Истинтаг апарылар».

Инди Әләскәр Кәримов Нуха коммунал-тәсәррүфат шөбәсинин мүдири вәзифәсиндә ишләйир.

Бәс чинайәт иши? Бәс истинтаг? — Көрүсүнүзмү? Эвәлән демшидим ки, охуянда инанмаячагсыныз.

Гәзәттә «Һөчәт Шамил» сәрләвһәли фел'етону охуянда вә прокурорун Шамил мәсәләсинә вердийи чаваба нәзәр саланда көзләримә инанмадым... Гәзәт языр ки, Шамил Әһмәдов адлы бириси арвадыны эвиндән говандан сонра район халг мәһкәмәси һөкм чыхарыб ки, Шамил отағларын бирини версин арвадына. Бу һөкмүн Али мәһкәмәдә тәсдиг эдилдийини эшндән Шамил бир аз да эсәбиләшиб.

Мәһкәмә ичрачысы илә милис нүмайәндә-

си һөкмү ичра этмәк үчүн Шамилин һәйәтинә кәләндә о, арвадыны дөйүб вә үзүнү нүмайәндәләрә чевириб дейиб:

— «Кәдин халг һакимини муштулуглайын ки, һөкм ичра эдилди. һүнәри варса, енә гапыма адам көндәрсин...»

Инди сиз, бу фактлары охуянда дейчәк синиз ки, бәс белә азғынлашмыш адам барәсиндә тәдбир көрмәйибләр? Көрүбләр. Прокурорлуг редакция языб ки, «фел'етонда языланлар дүздүр. Сөйүлмәк, дөйүлмәк факты олуб, арвада хәсәрәт етишиб, амма, яз күнүнүн яғышы, әр-арвалын савашы. Өзләри савашыб, өзләри дә барышар. О ки, галды отаг барәсиндәки һөкм... Шамил арвада отаг вермәли олмады».

Тәрәфләр разылашды ки, Шамил отаг эвәзинә һәр ай арвалына элли манат пул версин. Арвад өзү биләр, истәсә о пула отаг кирайә эдәр. истәсә пахлава алыб ейәр. Бу барәдә акт тәртиб олунуб редакция тәгдим эдилмәклә чинайәт иши вә мүлки иддиә пуч эдилир.

Бу барәдә фикирләшәндә көзүм «Кәфкир вурущмасы» адлы бир фел'етона саташды. Чәфәрабад истеһлак чәмийәтинин ашпазы һәсәновун натәмиз һәрәкәтләриндән язылмышдыр. Фел'етонун чавабыны да охудум. Район кооперативләр иттифагынын һейәт идарәси редакция хәбәр верирди ки, «Ашпаз һәсәнов вәзифәсиндән кәнар эдилмишдир». Буну охуянда лап мәттәл галдым. Ахы Нуха я кәдәнлә Чәфәрабадла едийим дадсыз-тәмсиз хөрәйи. һәсәнов биширдийини мәнә демишдиләр, Бәс о нә чүр гуллугдан чыхарылыб ки, мәтбәхдә очаг габағындадыр?!

Мәнә фикир жөтүрмүшдү ки, көрәсэн шәһәр партия комитәсинин бу ишләрдән хәбәри йохдурму? Элә бу заман башга бир язы нәзәрим чәлб эләди... Кондисия фабрикасынын директору Заһид Гафаровун өзбашыналығындан шикайәт эләйиб язырдылар ки, «Вәзифәйә тәйин олунан кими көһнә иш йолдашларыннан бир нечәсини өз янына чәкиб техникә нәзәрәтчиси, нөвбә рәиси, тәлиматчы вә хәзинәдар тәйин эләтдириб». Мәктубун алтында заводун ики фәһләсинин имзасыны охуянда севиным. Дедим фәһлә мүхбирләринин язылары һаггында йәгин чидди тәдбир көрәчәкләр... вә өйрәндим ки, чох чидди тәдбир көрүбләр. Мәктуб шәһәр партия комитәсинин бүросунда мүзакирә эдиләндә мәлум олуб ки, язылан фактлар доғрудур, амма эвин сиррини кәнара чыхаран адамларын фабрикдә ишләмәләри мәсләһәт дейил. Мәктубу имза эләйән фәһләләр фабрикдән говулублар.

Бу да шәһәр партия комитәсинин мәтбуата көмәйи?!

Көрүсүнүзмү? Бәзән элә эһвалатлар олур ки, адам һеч инана билмир. Элә буна көрә дә Нухада гәзәттә, фел'етондан сөһбәт дүшәндә дейирләр ки: «Сән яздығыны яз, пислик өзүнә галачаг...»

М. ЧАҺАНКИР

БИЛИРСИНИЗМИ?

... Ордубад районундакы Жданов адлына колхозун ферма мүдири Әлиф Мәммәдов колхозун бир баш малыны, дөрд баш гоюн-кечисини һәзм-рабидән кечирдийинә көрә ишдән чыхарылмыш... вә сонра о, һәр ерә эризә языб көндәрмишдир ки: «Ай аман гоймайын, мәнә бөһтан атырлар».

... Дәвәчи районундакы Микоян адлына колхоз үчүн алынмыш электрик мотору бир-ики ил иди ки, гар-яғыш алтында галырды. Бу хәбәр юхарыла чатандан сонра о, яғыш алтында көтүрүлүб... талвар алтына гоюлмуш-

дур. (Дейәсэн бу языг мотор чамата ишыг вермәйчәкдир.)

... Гусар районунун Бөйүк Моруг кәндидәки колхозда үмуми ичласын гәрарына көрә клуб тикилмәйә башланды вә бина тикилиб гуртарандан сонра... төйлә олду.

... Һачыгабул станциясындакы дәмир йол ушаг бағчасынын мүдири Рәһимә Алмасова ушагла һәр күн яван хөрәк вериб, эвәзиндә дәмир йол тәдрис мүәссисәләриндән бир яғлы төһмәт алмышдыр.

Саатлы МТС-нин директору сәһәр-сәһәр ишә тәзәчә кәлмишди ки, һәйәтдә узунбой чаван бир оғлан көрдү. Ишчиләрдән хәбәр алыб өйрәнди ки, бу оғлан «юхарыдан кәлиб» МТС-ин ишләри илә марағланыр. Директор чәлд она янашыб кабинетә дәвәт этди, салам вериб өзүнү тәгдим эләди.

— Әбдүләһәд Оручов!

— Хошдур. — дейә оғлан да өзүнү тәгдим этди. — Ишләриниз дейәсэн яхшы дейил?.. Пайыз-гыш тәмири чох ләнкийир?!

Директор әтираз этмәди:

— Дүз буюрурсунуз, анчаг бу яхынларда лөнүш ярадачагаам. Бүтүн керилийә сон гоймагла тәмирә екун вурачагаам.

Чаван оғлан күлдү, дәфтәрчәсиндәки гейлә бахыб деди:

— Ил гуртарыб, бәс дөнүшү нә вахт ярадачагсыныз? Алтымыш доғгуз әдәд кәнд тәсәррүфаты машыналарыннан ялыз үчүнү тәмир әтмисиниз.

Директор дәрин бир аһ чәкиб деди:

— Тәгсир биздә дейил, тәбиәтин ганунундадыр. Өзүнүз билирсиниз ки, пайыз вә гыш айларында күн кеч чыхыр, тез дә батыр. Иәни ону демәк истәйирәм ки, тәмир әмалатханамыз гаранлыг олур. Она көрә дә ишчиләр ишә кеч кәлиб, тез чыхырлар.

Чаван оғлан ағзыны ачмамыш директор әләвә этди:

— Билирәм, сорушачагсыныз ки, әмалатхана я нә үчүн ишыг чәкдирмирик? Онун да тәгсир юхарыда отуран йолдашлардадыр. Вахтында бизә электрик мәфтили көндәрәйдиләр, чәкәрдик.

Чаван оғлан енә ағзыны ачыб нә исә сорушмаг истәйирди ки; Оручов мачал вермәди.

— Баша дүшүрәм... Демәк истәйирсиниз ки, бәс өз кабинетимә ишыгы нечә чәкмишәм? Онун да сәбәби вар: Тәбиәтин ганунудур, аталар дейиб «эвәл эвин ичи, сонра чөлү». Мән олмайым, сән ол, өз кабинетини гоюб әмалатхананын дәрдини чәкмәйчәкәсэн ки?..

М. МӘММӘДОВ

ГРАМ ВӘ ГӘПИК

Сабунчи гәсәбәсиндә фәһлә - тәһнизаты шөбәси тәзә бир мағазә ачмышдыр. Дедиләр ки, бурда һәр шей вар. Анчаг гәрибә чәки илә сатылар. Мән дә марағландым, һәмин мағазәя кәлдим, көрдүм доғрудан да дейилмиш кимидир. Лүләкабаб, тикә кабаб, долма, күфтә, һәр нә истәсэн... Анчаг бишмәмиш һалда, ал апар әвдә бишир е!

Сатычыдан сорушдум: — Бачы гызы, дөйүлмүш әт нечәйәдир? Гыз чәлд чаваб верди:

— 130 грамы бир манат һәштад дөрд гәпик. Истәсәниз андрикот да вар.

— О нә дейән шейдир? — дейә сорушдум. Деди: — о да әтдир. 119 грамы ики манат элли гәпик. Һәлә десән ланкетимиз дә вар. 125 грамы ики манат он беш гәпик.

— О нәдир?

— О да әтдир. Мейлиниз чәкәсә лоби дә вар.

— Лоби? — дейә тәэчүблә сорушдум. — О нечәдир? Сатычы тез гиймәтинә бахыб деди:

— 174 грамы һәштад бир гәпикдир.

Мән әсәбиләшмәйә башладым.

— Бу нәдир? Зәфәран сатмырсыныз ки? Грамла һесаблаырсыныз? Нә үчүн йүз етмиш беш грам йох, йүз етмиш дөрд грам? О бир грамы кәсмәкдән мәгсәдиниз нәдир? Мән инди бир гәпийи һардан тапым ки, олсун һәштад бир.

Сатычы тәрс-тәрс мәнә бахыб деди:

— Ай йолдаш, бу чәкинн тәйин әдән мүһасибләр сәндән-мәндән аз билмирләр. Биздә грамына сөз ола билмәз, О ки галды гәпик мәсәләсинә, өзүн бил, хырдан йохдур, бүтөв вер.

О. ГОШГАРЛЫ

БӨЙҮК ШӨҢӨРИН ХЫРДА НӨГСӨНЛАРЫ

(„Кирпи“ журналы илэ „Минкэчевир ишчиси“ гээтенин реиди)

НАЗИРЛИКДЭН ИНЧИЙИН!

АЯГУСТУ МУШАВИРЭЛЭР

Бир күн Молла Нэсрэддин кефинин көк чагында бир-ики достуну тутур ки: — Кедэк, сизэ бир яхшы плов верэчэйэм. Намы кэлир Молланын эвинэ. Молла гонаглары раһат этдикдэн сонра о бири эвэ кириб арвада дейир:

— Арвад, гонагым вар, бир яхшы плов бишир.

Арвад дейир:

— Ай киши, һаны бизим ягымыз, дүйүмүз ки, плов да биширэм?..

Молла плов газаныны көтүрүб гонагларын янына кэлир ки:

— Достларым, кефинизи көк сахлайын, акэр эвимиздэ яг илэ дүйү олсайды сизэ бах, бу газанда плов верэчэкдим.

Минкэчевир коммунал-тэсэррүфаты идарэсинин мүдир Мэммэдов йолдаш да, Молла Нэсрэддин саягы этмишир.

Бир күн шөһөрин мэнзил саһиблэри Мэммэдовун янына кэлирлэр вэ дейирлэр ки, гыш гапыны алыб, мэнзиллэр исэ тэмир олунмайыб. Мэммэдов йолдаш һалыны позмамыш, дэмир кассадан Азэрбайчан коммунал тэсэррүфаты назир Абдуллаев йолдашын көндөрдийн 518 нөмрөли мэктубу чыхарыб «гонаглар» көстөрмиш вэ демишир:

— Назирлик вэд элэдийн, үч мин эдэд шифер эвэзинэ 351 эдэд, бир тон тахтапуш эвэзинэ 250 килограмм, 300 кубметр тахта-шалбан эвэзинэ 34 кубметр шалбан көндөрмөсөйди сизин эвлэринизи яхшы тэмир этдирэчэкдим. Инди йолдашлар, көрүрсүнүз, миллион ярымлыг планын мүгабилиндэ 170 мин манатлыг материал көндөриблэр. Йохун үзү гарадыр. Мэктуб языб телеграм вурмагдан тэнкэ кэлмишик. Ахырда назирлик инсафа кэлиб ил гуртармаға ики ай галмыш Минкэчевирэ мэктуб языб ки: «Сизин үчүн айырдыгымыз 20 кубметр шалбаны Евлахдан Агдама йола салмышыг. Агдам коммунохоу илэ элагэ сахлайын, шалбанынызы алын!» Хейли хэрч чэкиб Агдама кедиб коммунал-тэсэррүфаты шөһөсиндэн шалбан истэйэндэ биза дейирлэр ки: «тапсаг өзүмүз ишлэдэрик». Инди эвлэрини тэмир эдэн вэтандашлар! Биздэн йох, назирликдэн инчийин.

Минкэчевирин балача гардашы олан Варвара су-электрик стансиясы тикintisиндэ оларкэн, тикинти рэйси Домански йолдашын янына кетмэк истэдик. Дедилэр ки, башы гарышыгдыр, аягусту мушавирэ кечирир. «Аягусту мушавирэ» сөзүнү биз биринчи дэфэ иди эшидирдик. Амма, тикинтидэ бу сөз мэшһурдур. Элэ адам аз тапылар ки, аягусту мушавирэдэ иштирак этмэйэ.

Доғрудур, бу мушавирэлэр аягусту адланыр. Амма, мушавирэдэ адамлар аяг үстдэ даянмырлар. Отурурлар, чүнки ики-үч саат аяг үстдэ даянмаг олмас. Бэ'ээн ятанлар да олур. Мэсэлэн, аягусту мушавирэлэрдэн бириндэ ярдымчы мүэссисэлэр комбинатынын ишчилэриндэн бири хейли ятмышды, Айылдыгдан сонра Домански ону мэээммэтлэйиб демишир ки: «Мушавирэ гуртардыгдан сонра кетмэ, көзлэ, сөнинлэ айрыча мушавирэ кечэрэчэйэм».

Тикинтинин механизация идарэси рэйси Чинкиз Гасымов, бир нөмрөли тикинти идарэсинин рэйси Рүстэм Асланов вэ бир чох башгалары шикайэт эдиб дейирлэр ки: аягусту мушавирэлэрдэ отурмагдан йорулмушук. Иш захтынмызын чоху бу мушавирэлэрдэ кечир. Телефон зэнк чаланда да дөстэйи көтүрмэйэ горхуруг. Билирик ки, дейчэклэр: кэл аягусту мушавирэйэ!

СУ, ПАПИРОС ВЭ ИШЫГ

Күнлэрин бириндэ Минкэчевир шөһөр ичрайиэ комитэсинин сэдри Клятсконун йолу тибб шөһөрчийинэ дүшүб. Нэ тэһэр омурса сэдр элини юмалы олур. һансы краны ачырса бир килэ дэ су кэлмир. Сөбэбини сорушанда баш һэкимин дэрди ачылыр:

— Еримиз Күрүн гырагыдыр, су үзүнэ исэ һэсрэт галмышыг. Дүз ики илдир демэдийин идарэ, данышмадыгым мушавирэ галмайыб. Амма, нэ файдасы! Инди яхшы ки, өзүнүз көрүрсүнүз, бизэ бир элач!

Клятско гашларыны чатыб фикрэ кедир. Истэйир десин ки, «элэ мэн өзүм дэ судан корлуг чэкирэм», амма дили кэлмир.. Экэр элэ десэ судан шикайэт элэйэнлэр она дейэр-

лэр ки, «сизин һэйэтлэрдэ үч су краны вар: Бири эсас, бири эһтият, дикэри дэ багча сувармаға».

... Клятско шөһөрчикдэн гайыданда истэйир бир папирос чэксин, эл атыб чибинэ көрүр йохдур. Үзүнү шоферэ чевириб дейир:

- Сахла бир папирос алым.
- Кечдир, базар бағлы олар.
- Базардан йох, мағазадан.

— Бэс билмирсиниз ки, фэһлэ-тэһнизаты шөһөсэ бир-ики айдыр мағазаларда папирос сатдырмыр? Амма, колхоз базарынын кирэчэйиндэки хүсуси алверчилэрдэ һэр нөв папирос тапылар.

- Бэс онлар папиросу һарадан алыр?
- Фэһлэ-тэһнизаты шөһөсиндэ.

... Машын йолуна давам эдир, «Комсомол». «Совет» күчэлэриндэн кечэндэ бураларын гаранлыг олмасы Клятско йолдашы тэччүблэндир. О, мэркэзи мейдана чатанда шөһөр электрик шөбэксэ идарэсинин мүдир Нэриман бэйлийэ раст кэлиб ондан сорушур:

— Бу нечэ ишир ки, энэркетиклэр шөһөринин бэ'зи күчэлэриндэ ишыг янмыр?

— Гэнаэт элэйирик. Идарэмизин хейли борчу вар, биз дэ ишыгы бир-ики саат кеч яндырыгы ки, ейилиб-дағылан пулларын ери долдурулсун...

— Фэһлэлэр наразы галар ахы?

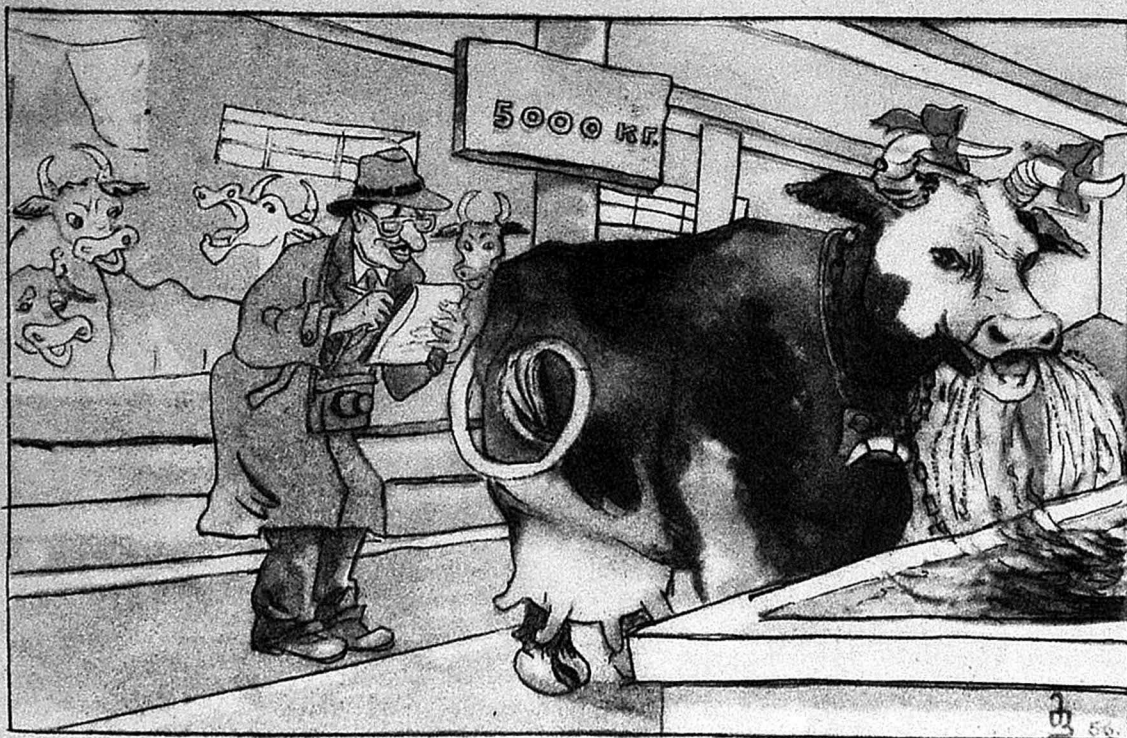
— Галмаз. Электрикин баһа олмағындан шикайэтлэнэн фэһлэлэрин эвлэринэ кедэн электрик хэтлэрини кэсмишик ки, нэ яндырсынлар, нэ дэ артыг пул версинлэр.

Рейд материалында ады чэкилэн вэзифэли шэхслэр дейэ билэрлэр: «Ахы биз нэ вахт, кимлэрлэ белэ сөһбэт элэмшик?»

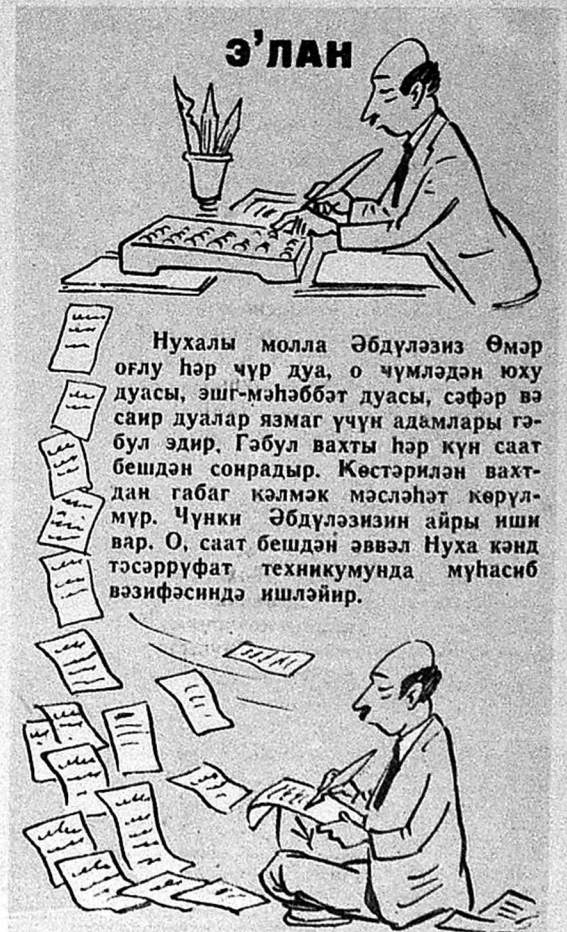
Онларын чавабында дейирик ки: «Сөһбэтлэрин уйдурма олмасилэ ишиниз олмасын, фактларын доғрулуғуна бахын!».

Э. БАБАЕВ
М. МЭММЭДЗАДЭ

Рэссам Э. ЗЕЙНАЛОВ

ИНЭКЛЭР: — Ай йолдаш, һэр көлөн ондан языр. Дөн бу төрөфө, көр биз нө чэкирик.

БУ ПАРКЫ КӨРҮРСҮНҮЗМҮ?

(Евлах район коммунал-тасарруфаты ше'басинин мүдирини Бейбидовун тэээ салынан паркын ачылышында сөйлөйчөйни нитгин лайиһеси).
— Йолдашлар! Евлахлылар! Бу паркы көрүрсүңүзмү? Буранын иншасына башландыгы күн чох адамын ядында олар. О заман Минкэчевир су-электрик станциясынын тикилишинэ тэээ башламышдылар.

Инди машаллап, Минкэчевир су-электрик станциясы назыр олуб. Парк үчүн сечилимиш ерин атрафында да о гэдэр мүлк салыблар ки, бура олуб шәһарин тән ортасы. Нэ исэ бунда ишимиз йохдур...

Паркын сметасыны тутдуран вэ тәсдиг элатдирән мүдирин фамилиясыны унутмушам. Чүнки доггуз ил бундан габаг олан әвалатдыр. Амма, бинөврәсинин гоюлмасы ядымдадыр. Онда коммунал-тасарруфат ше'басинин мүдирини Әлиев Исмайыл иди. Сонра Сәрдар Һәсанов олду. О да ерини верди Бабаев Фәрһада. Сонра Яврумов ишләди, Мәликов Сәрвәр ондан тәһвил алыб беш-алты айдан сонра верди мәнә.

Бу паркы көрүрсүңүзмү? Бунун иншасына бир этәк пул хәрчләмишик. Һәрчәнд ки, паркын өзүндә көзөкөрүнәси бир шей йохдур. Амма, мүһасибатдакы сәнәдләр дашдан кечәр. Иншаата башланан мүддәтин дөрд илинин пул сәнәдләринин ери мә'лум дейил. 1953-чү илдә исэ хәрчләнән йүз отуз едди мин манаттын сәнәдаты вар. 1954 вә 55-чи илләрдә парка нә гэдәр мая гоюлдуғундан да сораг верән йохдур... 1956-чы илдә исэ йүз алтмыш бир мин манат пул хәрчләмишик. Вәтәндашлар, тәэччүбләнмәйин! Анд ичирәм инандыгымыза ки, әкәр буралара агач әксәк, скамия дүзсәк, һейкәл-филян гойсаг парка охшаячаг. Бу ишләр үчүн дә етмиш мин манат мая гоймушуг.

Доғрудур, бә'зи агзы көйчәкләр орда-бурда данышырлар ки, паркын һесабына чох адамлар чох иш көрүб. Бир араба даш бура дашынанда, ики араба мүдирләрин эвинә келиб. Паркын пулундан чох мүдирләр, мүавинләр, иш ичрачылар эв тикириб, тә'мир әтдириб. Амма, бунлар бош сөзләрди... (Нитгин нә вахт сөйләнәчөйни һәлә мә'лум дейил. О вахта гэдәр лайиһәдә чох дәйишиклик этмәк олар. Амма нитг, әсасән сахланмалыдыр. Чүнки бәлкә она гулаг асанлардан бири зирәк чыхыб бу иши йохлатдырды...)

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

«Кирпи» журналынын бу ил 20-чи нөмрәсиндә «Биринчи нөв» сәрләвһәли фел'етон дәрч әдилмишиди. Фел'етонда, Бакынын 2 нөмрәли аяггабы фабрикасында бурахылан мәнсулун пис кейфийәтли олмасындан данышылырды.

Фабрика мүдирийәти редакциямыза көндәрдийи чаваба билдирир ки: көстәрилән фактлар доғрудур. Фел'етон, фабрика коллективинин мүшавирәсиндә музакирә олунмуш, аяггабыларын кейфийәтини яхшылашдырмаг үчүн бир сыра тәдбирләр көрүлмүшдүр.

Гарачала гәсәбәсиндәки емәкханада биширилән хөрәкләрин дадсыз олмасы, һабелә мүштәриләрә мэдәни хидмәт көстәрилмәсә һаггында алдыгымыз мәктүб йохлама заманы доғру чыхышдыр. Емәкхана мүдирини һилал Әскәрәв вәзифәсиндән көтүрүлмүшдүр. Хөрәкләри яхшылашдырмаг вә мүштәриләрә мэдәни хидмәти тә'мин этмәк үчүн ләзыми тәдбирләр көрүлмүшдүр.

Мүһабисә башланмышды ки, дүняда ән бөйүк гарынгулу адам кимдир?

Бири дейир: — Зыры Дадаш, бир отурума үч кило тәндир чөрәйи илә бир газан бозбашы ейиб дурар аяга.

О бири дейирди: — Зыры Дадашдан да бөйүк гарынгулу вар. Саатлыда Әлимәммәд Әли Күр-Араз су гургулары тикити идарәсинин 3 нөмрәли ОРС-да беш һектарлыг бостанын мәнсулуну еди, дойдум демәди, ОРС-ун бир араба илә ики атыны еди, үстүндән үч мин манат идарәдән борч алыб, ресторанларда кефә гойду.

— Бу гэдәр емәк олар?..

Чох мүһабисәдән сонра белә гәрәра кәлдиләр ки, кедиб гарынгулу бостан мүдирилә таныш олсунлар.

Әлимәммәд онлары гәбул әдиб деди:

— Ай языглар, биздә әлә гарынгулулар вар ки, мән онларын янындан әйилә-әйилә кечирәм. Мәсәлән, көтүрәк бизим ОСР-ун ишчиси, Әлиса Гулиевни. О, ОРС-ун алычы мәнтәгәсинин мүһасибни Князовла әлбир олуб, йүз мин бош, ики вагон да мэдән сую илә долу бутулканы һәзм-рабидән кечирәндә сиз һарада идиниз...

Бириси тәэччүблә сорушду:

— Бутулканы да емәк олар?

Бостан мүдирини ону баша сал-

ды ки, баш ликйор-араг идарәсинин баш мүһасибни Брилкин, мә'дән сулары сатышы идарәсинин баш мүһасибни Ангутдинов, бизим базанын амбардары Погосов да онлара көмәк әлсә, емәк олар.

— Бизим ОРС-ун гарынгулулары чохдур. Мағазә мүдирини Әмәнулла Абдуллаев, емәкхана мүдирини Сары Юсиф оғлу Гулиев, чөрәкхана мүдирини Гарахан Һәсанов, һәрәси отуз-гырх мин манатлыг дөвләт эмлакыны ейиб, еринә бир гәбз гоюблар...

— Гәбз нә үчүндүр?

— Ревизорлары алдатмаг үчүн... Йә'ни, бу едийимиз пуллары өлмәсәк галсаг, гайтарыб верәчөйик. Һәлә 1 нөмрәли ОРС-дакы гарынгулулардан хәбәриниз йохдур... ОРС-у әлә ейибләр ки, чәназәси галыб, Узага нийә кедим, бирчә миллион манат пуллары чатмыр. Он үч мин манатлыг папироса акт баглайыблар ки, рүтубәт чәкиб. Нә билмәк олар, бәлкә дә өвләри чәкибләр?..

Адамлар 1 нөмрәли ОРС-а кәлдиләр. Миллиону ейәни көрмәк истәдиләр. ОРС-ун рәиси бөйүк бир сияһи чыхардараг деди:

— Бу гэдәр малы әлбәттә бир адам тәк ейә билмәз. Бурада гырх алты адамын бармагы вар...

Гонаглар о адамларла таныш олмаг истәдикләрини дедикдә, ОРС-ун рәиси башыны йырга-лады.

— Онлары мән һарадан тапым? Һәрәси инди бир янда башыны кирләйир... Мәсәлән Гусар емәкханасынын мүдирини Әли Атакишиев 32,168 манат ейиб гачыб... Ситалчай емәкханасынын мүдирини Тағы Салманов 30,000 манат көтүрүб йоха чыхыб... Шорсулу емәкханасынын мүдирини Әлләр Сәфәрәв исә онлары нисбәтән инсафлы имиш... 27,000 манат... Бу гарынгулулар, әлли-аяглы әлә итибләр ки, ерләри дә мә'лум дейил.

Кәләнләрдән бири сорушду:

— Демәк, 1 нөмрәли ОРС-ун гапысына бир гыфыл вурулду...

— Хейр, — дейә ОРС-ун рәиси чаваб верди: — Газанч кәтирмириди, она көрә дә ләғв әтдик...

Ишчиләр сәс-сәсә вериб деди-ләр:

— Нийә газанч кәтирмириди? Пис газанмырдыг, балаларымыз да доланырды, дал күнә дә бир «шей» атырдыг... Мөрдүмәзәра нә дейәк?!

Гонаглар көрдүләр ки, Күр-Араз су гургулары тикити идарәсинин ОРС-ларында әлә гарынгулулар вар ки, доғрудан да бунлара чатан олмәз, мүһабисәйә сон гоюб керя дөндүләр...

М. ГАРЯКИНЛИ

„ЯНЫНДА ЯТДЫ...“

Колхоз идарәсиндә сәдр Адамянла бригадир Самвелянын сөһбәти узун чәкди. Самвелян данышыглары екун вурмаг мөгсәдилә сәдрә деди:

— Оһанес дайы, аталар: «Көздән узаг, көнүлдән узаг» мәсәлини лап әлә бил бизим үчүн дейибләр. Отурумшуг Ордубаддан отуз беш километр узаг, Бист кәндиндә, район рәһбәрләринин нәзәрләриндән гырагда. Ахыра кими белә кетсә яман олмәз.

Сәдр онун сөзүнү кәсди:

— Аста даныш, ай Самвелян, ерин дә гулағы вар, башымыза хата ачарсан... Хейрдән, мәнфәәтдән дә даныш. Дә көрүм, бу илки бол мейвә мәнсулуну кимә верәчөйик, һара өтүрәчөйик?

Самвелян чаваба һазырлашдыгы ердә пәнчәрәйә бахды вә көрдү ки, әлиндә балача сәфәр чамаданы олан бир нәфәр кәндә доғру кәлир. Бригадир ону һайлады,

— Эй гәриб, бәри кәл көрәк кимсән, нәчисән? Бу гәрәфләрдә нә ахтарырсан?

Гәриб адам яхын кәлди, саламлашды, бригадирин суалларына чаваб верәндә сәдр охуя-охуя деди:

— Истәйимиз яр иди, Етирди пәрвәрдикар. Мүштәримиз тапылды, Даһа нә дәрдимиз вар!..

— Хачумян! Ордубад сәнае комбинаты сәнин кими тәдарүкчүнү әлә бил көйдән салыб. Чибиндә нә гэдәр нәгд пул вар?

Хачумян балача чамадана ишарә эдәрәк:

— Һәләлик, — деди, — алты мин гатдайыб гоймушам бура. Куя айры-айры колхозчулардан мейвә алачагам. Сиз мал һазырлайын, пулун далы кәлчәк.

... О күндән Микоян адына колхозун мейвә бағларындан дәрилән мәнсулун күлли-ихтияры верилди Хачумяна. Ил баша чатыб емәккүн пайлананда колхозчулар көрдүләр алдым гоз, сатдым гоз олублар. Амбардан алма-армудун һеч ийи дә кәлмир. Алча, ады чәкәнә диван тутурлар. Сәдр күнчә йығылмыш бир аз гах, бир аз да гозу колхозчуларә көстәриб дейир:

— Башыныз сағ олсун, мәнсул енә аз олду. Чүрүйәни чүрүдү, галаны да будур.

Колхозчулар бу ишдән чох наразы галдылар, онлардан Әли адлы бири чийинләрини чәкиб деди:

— Атам, мән бу ишә матам... һәйәтимдә олан үч ағачдан алты мин доггуз йүз дохсан сәккиз дәнә гоз дәрмишәм, колхоздан газандыгым дөрд йүз емәккүнә исә дөрд дәнә дә гоз верилмир. Бәс һәр күн зәһмәт чәкиб дәр-дийимиз мейвәләр нечә олду? Тутаг ки, 1,581 килограмм килас хараб олду, 2,235 килограмм алча чүрүдү. Тәсәввүр эдәк ки, 3,700 килограмм алма киф атды, 1,900 килограмм армуду да гычгырмыш һесаб эдәк. Бәс 5,500 килограмм гоз нә олду?

Ахыр вахтлар колхоз сәдри Адамяна чохлары бунә охшар суаллар верирләр. Амчаг сәдр дә онларын габагында ачиз галмыр «Янында ятды, палчыга батды» мәсәлини чәкиб һамяны сакит эдир.

М. ҺҮСЕЙНОВҶИҮ

Редактор — Гулам Мәмләдди.

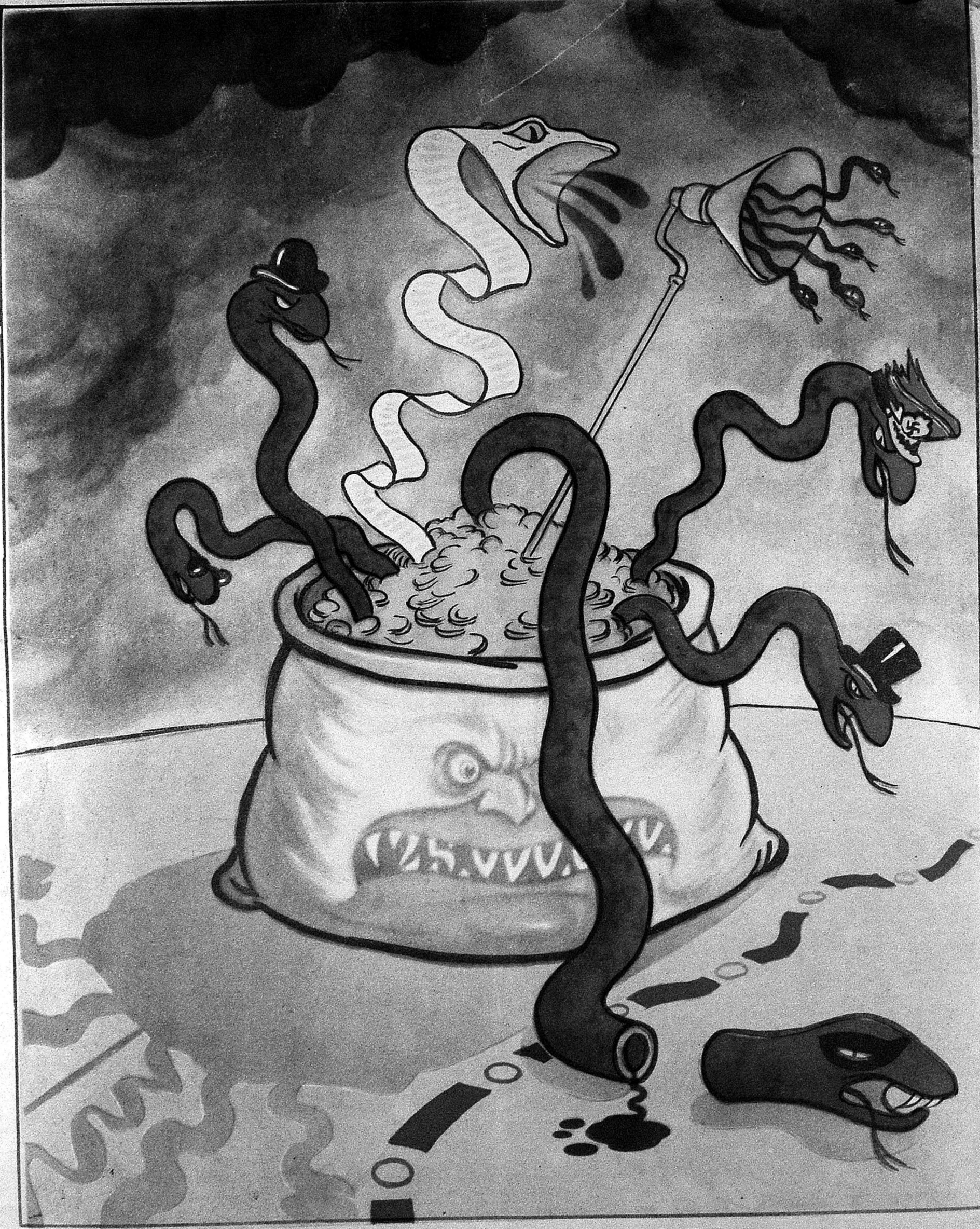
Редакция һей'әти: М. Абдуллаев, И. Ахундов, С. Гәдирзадә, К. Казымзадә, С. Мәликов, И. Нәчәфгулу, М. Раһим, С. Раһман, С. Рүстәм.

«Коммунист» гәзәтиһини нәшрү. Редакциянын адреси: Бакы, Коммунист күчәси, 11/дз. 4-чү гапы, 2-чи мәртәбә. Тел. 2-67-17, Абуна гиймәти: аһагы 3 ман.

M.F. Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

№ 0481. Сифарши № 696. Тиражы 40.000. Б Кәһәл форматы 70×105. Чаша исхаланмыш 15 XII-56.
Азәрбајҹан ССР Мәдәнийәт Нәшрлийинин 26 комиссар адына мәртәбәси, Бакы. Әли Байрамов күчәси, № 3.

1924

ИЛАН ЮВАСЫ